

---

9. februar 2011

Kommunenotat Syddjurs Kommune

Udarbejdet af DAMVAD a/s

DAMVAD
Viden skaber muligheder

Vinder af konsulentprisen
2010 i kategorien
Samfundsudvikling,
Organisation og Økonomi

Indhold

1	OPSUMMERING	1
2	INDLEDNING.....	4
2.1	Formål og analytisk tilgang.....	4
3	ERHVERVSPOLITIKKEN I SYDDJURS KOMMUNE	7
4	PENDLING OG ARBEJDSKRAFTOPLAND	11
4.1	Funktionelle arbejdsmarkedsregioner	11
4.2	Identifikation af arbejdskraftoplade	12
5	SOCIOØKONOMI	16
5.1	Erhverv	17
5.2	Uddannelse	23
5.3	Arbejdsmarked	27
6	STYRKEPOSITIONER I SYDDJURS KOMMUNE.....	31
7	KONKRETE UDVIKLINGSPROJEKTER.....	34
7.1	Struktur for projektudvikling.....	34
7.2	Retningslinjer for de enkelte projekter	36
7.3	Projekter i Syddjurs Kommune.....	37
	BILAG A: METODE	42

1 Opsummering

På baggrund af den statistiske analyse, personlige interviews med lokale kerneaktører og gennem afholdelse af workshops, foreslås at Syddjurs Kommune deltager i nedenstående konkrete udviklingsprojekter.

Projekterne er alle uddybet i kapitel syv i denne rapport, hvor der samtidig er en beskrivelse af projekternes mulige organisering og finansiering.

Projektet ” Øget branding af turismeområdet” foreslås forankret i Syddjurs Kommune, således at kommunen har ansvaret for at igangsætte og udvikle dette projekt.

I de øvrige fire beskrevne projekter er det tanken, at Syddjurs Kommune deltager i projekterne i det omfang det er muligt, fordi kommunen har relation til de styrkepositioner, som projekterne udspringer af.

Øget branding af turismeområdet

Konkurrencen inden for turismeområdet er øget markant de seneste år og branchen lider under faldende besøgstal. Tendensen rammer yderområderne særligt hårdt, da turismen har altafgørende betydning som erhvervsmæssig styrkeposition. Hvis turismen fortsat skal bidrage til vækst i yderområderne er det væsentligt, at man tænker nyt og anderledes i forhold til markedsføring. Der skal opdyrkes nye markeder. Fokus på nærmarkeder som Sverige og Tyskland må f.eks. ikke ske på bekostning af fokus på det potentiale, som fremtidens vækstmarkeder i Asien omfatter.

Branding-indsatsen i form af (øget) fokus på bæredygtighed kan kobles til satsningerne inden for energi og fødevarer, der understøtter såvel traditionel ferieturisme som erhvervsturisme/fagturisme. Branding-indsatsen skal i øvrigt kobles til den eksisterende branding-indsats, som foregår i regi af Visit Denmark og andre aktører som f.eks. Scandinavian Tourism Board.

Syddjurs Kommunes rolle i projektet:

Det foreslås, at Syddjurs Kommune bliver ansvarlig for at igangsætte og drive projektet frem. I kommunen og på Djursland i det hele taget befinder der sig en række stærke turistdestinationer, hvor man har opbygget en særlig erfaring med branding og markedsføring, der kan bidrage til projektet.

Synliggørelse af fremstillingsvirksomhedernes værdi

Rigtig mange af virksomhederne i yderområderne er underleverandører, og det er det generelle indtryk fra især den kvalitative del af analysen, at fremstillingsvirksomheder i yderområderne har stor betydning for værdiskabelsen i en lang række andre erhverv, som bl.a. leverer varer og tjenesteydelser til industrien.

På den baggrund vurderes det, at der er behov for nærmere at undersøge og synliggøre hvilken værdi fremstillingsvirksomhederne er med til at skabe for den øvrige erhvervsudvikling i yderområderne. Projektet, som har til hensigt at fokusere på de positive synergier, som fremstillingsvirksomhederne bidrager til i et lokalområde, vil samtidig være med til at øge virksomhedernes og branchens selvforståelse.

Syddjurs Kommunes rolle i projektet:

Projektets præcise organisering skal afklares nærmere, og Syddjurs Kommune forventes at indtage en rolle som deltagende kommune på linje med analysens øvrige kommuner. Projektet vurderes til at være relevant for Syddjurs, da mange virksomheder i kommunen fungerer som underleverandører.

Brugerinddragelse – brugerdreven innovation

Kendskabet til de ønsker og behov, som både eksisterende og potentielle turister har til et turistprodukt i yderområderne er af afgørende betydning for den fremtidige udvikling af turismen.

Det er derfor vurderingen, at der er brug for et tværkommunalt udviklingsprojekt, der gennem undersøgelser med brugerinddragelse (brugerdreven innovation) har til formål at fokusere på de behov, som de potentielle turister i regionen har. Gennem brugerinddragelse indsamles viden og information om de potentielle turistpræferencer, vaner og behov, hvilket kan bidrage til udviklingen af produkter, service ydelser eller koncepter.

Syddjurs Kommunes rolle i projektet:

Projektet forankres hos Midtjysk Turisme og Syddjurs Kommune forventes at indtage en rolle som deltagende kommune på linje med analysens øvrige kommuner.

Erhvervsturisme

Det er i forvejen en del af den eksisterende indsats i Region Midtjylland at kombinere regionens oplevelsesmæssige potentialer til energi- og miljøsektoren. Der i den sammenhæng særlig fokus på at opbygge et marked for faglige møder, konferencer, messer m.m. Med dette projekt ønskes erhvervsturisme-indsatsen i regionens yderområder både skærpet og udvidet yderligere.

Konkret skal der ikke kun tilbydes besøgsmaal for fagpersoner interesseret i energi og miljø, men også andre temaer skal indgå. Det foreslås f.eks. at supplere indsatsen ved at sætte fokus på flere af de identificerede styrkepositioner i yderområderne, såsom f.eks. at koble indsatsen til fødevareområdet. Samtidig lægges der op til, at man i endnu højere grad knytter indsatsen op på en tværkommunal indsats de erfaringer om erhvervsturisme, som man allerede har gjort sig i yderområderne.

Syddjurs Kommunes rolle i projektet:

Projektet forankres hos Midtjysk Turisme og Syddjurs Kommune forventes at indtage en rolle som deltagende kommune på linje med analysens øvrige kommuner.

Kortlægning af energiens betydning i Region Midtjylland

Kortlægning skal på den ene side afdække, hvor mange virksomheder der har en betydelig del af deres omsætning på energiområdet.

På den anden side bør kortlægningen også omfatte en form for ressourcekatalog over eksisterende indsatser, projekter, beslutninger osv., samt etablere en fælles formidlingsplatform for disse, så Region Midtjylland som Danmarks energiregion kan synliggøres.

I forlængelse heraf bør det erhvervmæssige potentiale i at være energikommune genenmtænkes. Samsø er energi-ø, Skive er klimakommune, Ringkøbing-Skjern vil være selvforsynende, Lemvig satser meget på energi osv. Men hvori består det erhvervmæssige potentiale i, at kommunerne arbejder så meget med energi?

For så vidt angår kortlægningen af virksomheder og eksisterende indsatser vil det som udgangspunkt være relevant for alle analysens kommuner. For så vidt angår analysen af det erhvervmæssige potentiale i at være energikommune, så er det snarere en opgave for en arbejdsgruppe end et egentligt projekt.

Syddjurs Kommunes rolle i projektet:

Det foreslås, at Samsø Kommune eventuelt i samarbejde med KRAFT i Ringkøbing bliver ansvarlig for at igangsætte og drive projektet frem. Syddjurs Kommune forventes at indtage en rolle som deltagende kommune på linje med analysens øvrige kommuner. Projektet vurderes til at være relevant for Syddjurs, da betydende virksomheder i kommunen fungerer som underleverandører til energiproducenter.

2 Indledning

Dette notat fokuserer på Syddjurs Kommune og har til formål, at samle resultater fra analysen om erhvervsmæssige styrkepositioner i yderkommuner i Region Midtjylland. Det vil sige, at notatets indhold er et resultat af den samlede analyseproces, hvor der er udført desk research, gennemført en række personlige interviews med ressourcepersoner i kommunen, lavet statistiske analyser og gennemført tre workshops. På den baggrund er der opstillet en række konkrete forslag til udviklingsprojekter, som kan igangsættes i Syddjurs Kommune. Nogle af projekterne er specifikke for Syddjurs og andre skal gennemføres som tværkommunale projekter, hvor Syddjurs har en rolle sammen med øvrige kommuner.

Notatet er struktureret på den måde, at der i dette kapitel gives et overblik over den analytiske tilgang, som analysen bygger på. Dernæst gives et overblik over hvilket strategisk arbejde, der ligger forud for analysen i Syddjurs Kommune, og hvilke kommunale initiativer og udviklingsprojekter, der allerede er igangsat på erhvervsudviklingsområdet. Overblikket er tilvejebragt ud fra desk research fra kommunernes hjemmeside, og er efterfølgende blevet justeret efter dialog med ressourcepersoner i kommunen.

Efter dette indledende nedslag i kommunernes eksisterende strategiske arbejde gennemgås de resultater, der er fremkommet ud fra henholdsvis det statistiske analysearbejde, de gennemførte personlige interviews og de afholdte workshops. Endelig beskrives afslutningsvis de konkrete projekter, som det på baggrund af analysen foreslås, at man igangsætter eller deltager i Syddjurs Kommune.

2.1 Formål og analytisk tilgang

Det overordnede formål med analysen er at identificere erhvervsmæssige styrkepositioner og mulige potentialer og undersøge mulighederne for at aktivere dem gennem konkrete projekter. Udgangspunktet for analysen er således evnen til at identificere erhvervsmæssige styrkepositioner og potentialer.

Ved en erhvervsmæssig styrkeposition forstås et erhverv, der beskæftigelsesmæssigt eller indtjeningsmæssigt udgør en betydelig del af den lokale økonomi.

Erhvervsmæssige styrkepositioner identificeres gennem statistisk analyse. Udfordringen ved denne definition er, at den er åben for at "fortidens" erhverv, der på trods af tilbagegang stadig udgør en betydelig del af den lokale økonomi.

Erhvervsmæssige potentialer kan derimod ikke identificeres gennem statistisk analyse, men må findes gennem interviews med personer med indgående kendskab til det lokale erhvervsliv og den lokale økonomi.

Ved et erhvervsmæssigt potentiale forstås et erhverv, der med den rette indsats vil kunne bidrage til den fremtidige lokale økonomi med betydelig beskæftigelse og/eller indtjening.

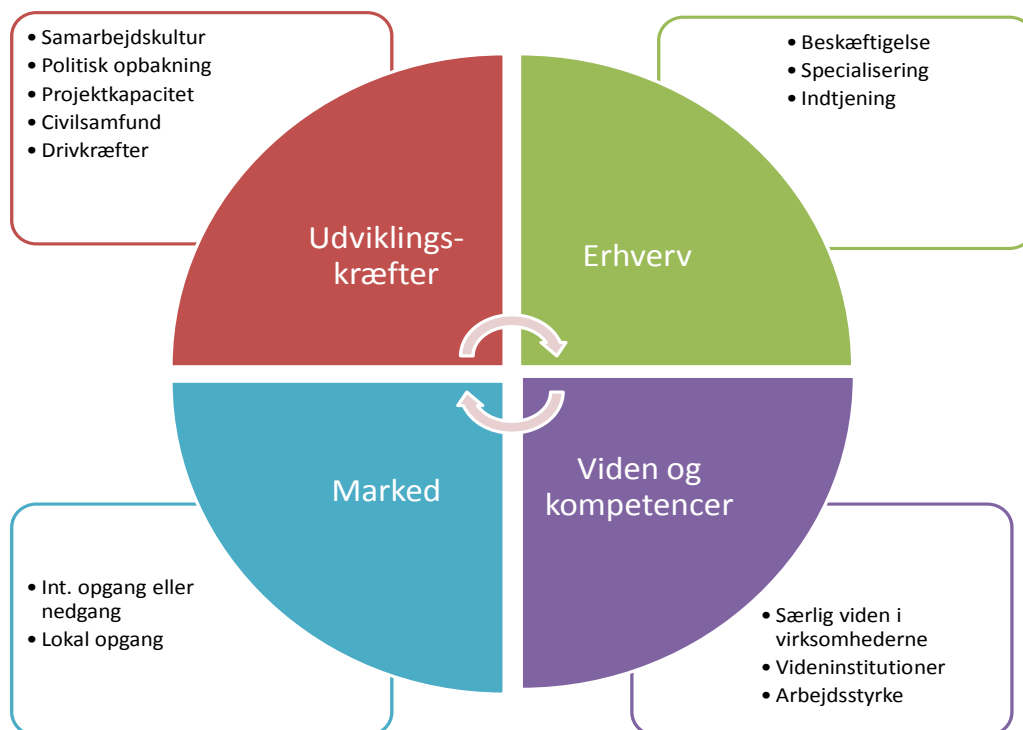
Udfordringen ved denne definition er, at den i princippet er åben for alle mulige forslag, der kan være mere eller mindre veldokumenterede. Det er derfor nødvendigt med en analytisk ramme, der gør det muligt at kvalificere den statistiske analyse samt inputs fra interviews i de enkelte kommuner.

I den efterfølgende analyse af erhvervsmæssige styrkepositioner og potentialer lægges vægt på fire elementer:

1. Erhvervsmæssigt udgangspunkt
2. Videns- og kompetencemæssigt udgangspunkt
3. Markedsmæssig situation og udvikling
4. Organisatorisk og kulturelt udgangspunkt

Disse fire elementer består af en række delelementer, der er oplistet i figur 2.1.

Figur 2.1 Elementer i et erhvervmæssigt potentiale

Kilde: DAMVAD 2010

Modellen anvendes som et værktøj til at beskrive og dokumentere de enkelte styrkepositioner og potentialer. I analysens hovednotat findes en uddybende beskrivelse af modellens indhold.

3 Erhvervspolitikken i Syddjurs Kommune

Erhvervspolitiske aktører

Overordnet samarbejder Nord- og Syddjurs stadig om erhvervsfremme på det strategiske plan. Siden Djurslands udviklingsråd blev etableret i 2007 har rådet drøftet forskellige temaer, som er betydning for erhvervsudvikling i Syddjurs Kommune. Det gælder eksempelvis infrastruktur, kompetenceudvikling og internationalisering. Syddjurs Kommune har desuden oprettet Syddjurs Erhvervstænk tank, som har til formål at inspirere og være igangsætter for erhvervspolitiske initiativer i kommunen, mens et nyoprettet Erhvervskontaktudvalg samler repræsentanter fra Byrådet og fra det lokale erhvervsliv i samme udvalg.

Syddjurs Kommune deltager i en række kommunale og regionale samarbejdsregi, heriblandt Østjyske Bybånd og 7-kommune-samarbejdet.

Selve erhvervsservicen i Syddjurs Kommune varetages af Syddjurs Udviklingspark, der netop har fået deres samarbejdsaftale med kommunen forlænget til 2013 på baggrund af en positiv evaluering fra kommunens virksomheder og iværksættere. I det private regi, varetages virksomhedernes interesser i kommunen af Syddjurs Erhvervsråd.

De fire indsatsområder

Syddjurs kommunes erhvervspolitik for perioden 2009 – 2010, prioriterer fire indsatsområder som skal medvirke til at realisere Byrådets overordnede visioner for erhvervsudvikling. De fire indsatsområder er:

- 1) Rammebetingelser – gode rammebetingelser skal sikre at kommunen i fremtiden vil være et attraktivt sted at dyrke virksomhed
- 2) Servicering af erhvervslivet – skal sikre en tidssvarende og udadvent service til erhvervslivet i kommunen
- 3) Viden og Innovation – udnyttelse af viden og videndeling med en målsætning om at sikre fortsat erhvervsudvikling i kommunen
- 4) Markedsføring - skal synliggøre kommunens erhvervsmæssige styrkepositioner med henblik på at tiltrække virksomheder, kvalificeret arbejdskraft og investeringer

Ad 1) Rammebetingelser

Indsatsen for at skabe gode rammebetingelser skal tiltrække nye virksomheder og borgere til Syddjurs kommune ved at gøre kommunen til et attraktivt sted at bo og arbejde. Samtidig skal det eksisterende erhvervsliv styrkes og fastholdes. Hensynet til bæredygtighed er en overordnet præmis for indsatsen, som er fordelt på fem retninger.

- a. En tidssvarende og effektiv infrastruktur skal sikre optimal tilgængelighed til kommunen for dens borgere og virksomheder. I regi af Djurslands Udviklingsråd har kommunen udarbejdet en masterplan for infrastrukturen på Djursland, hvorfra kommunen vil lægge speciel vægt på udvalgte initiativer i dens dialog med nationale og regionale trafikpolitiske aktører. Herudover vil kommunen arbejde for en styrkelse af den kollektive trafik i området.
- b. Med henblik på at styrke konkurrenceevnen hos erhvervslivet i Syddjurs kommune, skal der arbejdes for at sikre et højere uddannelses- og kompetenceniveau blandt kommunens borgere. Målene er her bl.a. en forbedring af kvaliteten i folkeskolen, en mindskning af frafaldet i ungdomsuddannelserne samt en stigning i efteruddannelsen blandt voksne. Denne indsats skal ske i et nært samspil med kommunens beskæftigelsespolitik.
- c. Vilkårene for iværksætteri i Syddjurs Kommune anses generelt som gode, men vil blive søgt forbedret igennem en målrettet indsats for at integrere iværksætteri i uddannelserne på forskellige niveauer. Herudover vil kommunen undersøge muligheden for at igangsætte et særligt initiativ for at styrke iværksætteri inden for kultur- og oplevelsesindustrien.
- d. De fysiske rammer for virksomheder i kommunen skal bl.a. søges forbedret igennem udlægning af attraktive erhvervsarealer. En sådan udlægning vil også kunne bruges strategisk med henblik på at tiltrække virksomheder inden for prioriterede brancher. Herudover er kommunen en del af et projekt der skal øge modtagelsen og fastholdelsen af udenlandsk arbejdskraft.
- e. Endeligt skal der sikres at kommunen kan tilbyde dets borgere attraktive rammer for et godt arbejds- og fritidsliv. Blandt andet ved hjælp af attraktive byggegrunde og boligområder, gode offentlige services og et levende kulturliv.

Ad 2) Servicering af erhvervslivet

Det er en målsætning for Syddjurs Kommune, at erhvervslivet i kommunen tilbydes erhvervsservice af højeste kvalitet. Herudover har kommunen ambitioner om at blive kendt som en erhvervsvenlig og serviceorienteret kommune.

Der iværksættes tre initiativer med henblik på at opnå disse målsætninger:

- a) Igennem resultatkontrakter med den eksterne erhvervsservice leverandør (Syddjurs Udviklingspark) og Væksthus Midtjylland skal der sikres at erhvervsservicen i kommunen er professionel og af høj kvalitet.
- b) Der skal udvikles en erhvervsportal på kommunens hjemmeside, der kan give kommunens erhvervsliv let adgang til relevant information.
- c) Kommunen vil sikre kortere sagsbehandlingstider og en generel smidighed og effektivitet i sagsbehandlingen, ved at udvikle samarbejdet på tværs af afdelinger i kommunen.

Ad 3) Viden og Innovation

Syddjurs kommune står forholdsvis svagt når det gælder videntunge og internationalt orienterede virksomheder, og ønsker derfor at blive bedre til at tiltrække sådanne virksomheder. Samtidig vil man gerne forbedre eksisterende virksomheders grundlag for innovation og samarbejde med videnmiljøer samt understøtte innovative iværksættere, der ønsker at etablere virksomhed i kommunen.

Med henblik på at tiltrække videntunge og innovative virksomheder og iværksættere sigter kommunen på at udnytte nærheden af forsknings- og uddannelsesmiljøerne i Århus. Dette skal bl.a. gøres ved at etablere en Syddjurs Videnpark i et nyt attraktivt erhvervsområde tæt på Århus Kommune. Herudover skal samarbejdet mellem kommunen og Århus' forsknings- og uddannelsesmiljøer, herunder bl.a. Århus Universitet, styrkes.

Syddjurs kommune vil arbejde mod at styrke de mange samarbejdsrelationer omkring erhvervsudvikling, som kommunen allerede deltager i. Herudover ønsker kommunen, som følge af gode erfaringer, at anvende modellen med udviklingskontrakter og -aftaler på nye områder. Kommunen vil bl.a. tage initiativ til en udviklingsaftale med Region Midtjylland, der skal sikre samarbejde mellem parterne på prioriterede erhvervsudviklingsområder. Herudover skal der etableres et udviklingssamarbejde, der skal undersøge erhvervsudviklingspotentialet ved dannelsen af Nationalpark Mols Bjerge.

Kommunen vil gerne engagere det lokale erhvervsliv til at indgå som en aktiv partner i fælles udviklingsprojekter, særligt projekter med viden og innovation i fokus. Blandt andet vil i et samarbejde på tværs af Djursland og 7K-regionen undersøge, om der er grundlag for en satsning inden for særlige fokusområder såsom fødevarer, oplevelsesbaseret forretningsudvikling, klima og miljø, eller sundhed og wellness.

Ad 4) Markedsføring

Markedsføringsindsatsen for Syddjurs Kommune skal rettes mod at skabe synlighed omkring kommunens værdier og dens erhvervsmæssige styrkepositioner, herunder bl.a. kommunens unikke beliggenhed, den gode infrastruktur, de rimelige ejendomspriser og nærheden til videnmiljøerne i Århus. Ved hjælp af en prioritering af disse værdier og kvaliteter skal der udvikles et image, som kan "sælge" kommunen til potentielle tilflytters virksomheder og borgere.

Markedsføringsindsatsen vil således orientere sig om følgende initiativer:

- a) Der skal udformes en kommunikations- og markedsføringsstrategi, der kan styrke kommunens erhvervsmæssige profil.
- b) Der skal igangsættes imagekampagner der øger kendskabet til kommunen
- c) Der skal udvikles et rekrutteringsmateriale rettet mod potentielle tilflyttere samt et modtageapparat, der kan lette disses etablering i kommunen.
- d) Koordineringen af markedsføringsindsatsen mellem private og offentlige myndigheder skal styrkes.

4 Pendling og arbejdskraftopland

4.1 Funktionelle arbejdsmarkedsregioner

I dette afsnit kigger vi nærmere på Syddjurs Kommune og de funktionelle regioner som kommunen indgår i. Arbejdskraften er mobil og for en indbygger i den vestlige del af Syddjurs kommune kan det f.eks være lettere målt i rejsetid at pendle til Århus eller Randers Kommune end det er at pendle til den østligste del af kommunen. De områder som er analytisk relevante i forhold til udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft betegnes funktionelle arbejdsmarkedsregioner og de er genstanden for nedenstående analyse.

Funktionelle arbejdsmarkedsregioner består typisk af en centerkommune med meget stor erhvervmæssig tiltrækning af arbejdskraft fra de omkringliggende kommuner. For at en centerkommune kan klassificeres som et selvstændigt funktionelt område, så kræves det, at mindst 80 procent af de beskæftigede i kommunen (målt på bopæl) også arbejder i kommunen (kriterium 1). Ydermere kræves det, at der ikke er en pendling ud af kommunen på 7 procent eller mere af den samlede beskæftigelse (kriterium 2).

I tabellen herunder fremgår det, at ud af de i alt 8 kommuner i denne analyse, opfylder Samsø og Ringkøbing-Skjern Kommune begge kriterier for at blive betragtet som lokale centre.

Tabel 4.1 Identifikation af lokale centre 2009

	Beskæftigede i kommunen med bopæl i kommunen (pct.)	Udpendling i forhold til den samlede beskæftigelse (pct.)
Samsø	88,6	2,6
Ringkøbing-Skjern	82,3	6,7
Skive	77,4	8,0
Lemvig	76,4	9,5
Holstebro	73,8	5,6
Norddjurs	69,6	8,7
Struer	61,2	22,0
Syddjurs	54,0	27,6

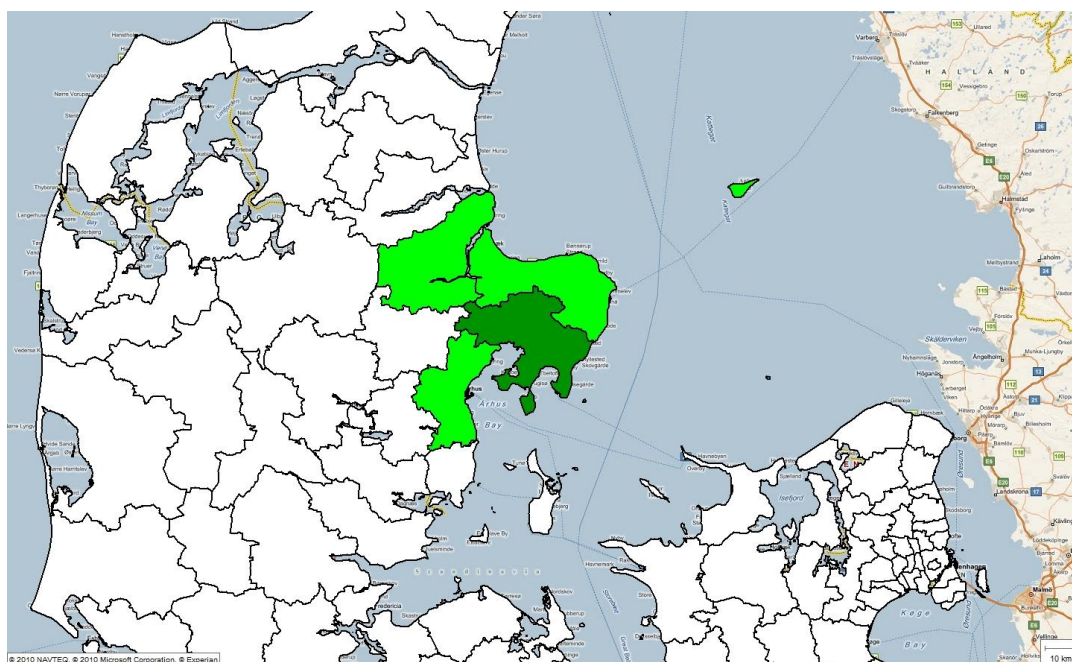
Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

4.2 Identifikation af arbejdskraftoplade

Når arbejdskraftoplade er en interessant geografisk størrelse at arbejde med i denne analyse, skyldes det flere forhold. For det første er kommunen ikke altid den mest velegnede geografiske enhed at se på, da en række forhold, der har betydning i forhold til erhvervsudvikling netop sker på tværs af kommuner eller i en større geografi, der bestemmes af arbejdskraftens bevægelighed, infrastrukturen, naturen eller andre forhold. For det andet er det nødvendigt for en meningsfuld analyse at etablere et relevant sammenligningsgrundlag for de statistiske data, der opstilles for Syddjurs Kommune. I analysen er netop valgt arbejdskraftoplandet og de øvrige landkommuner som sammenligningsgrundlag for Syddjurs Kommune.

De funktionelle arbejdskraftoplade udgøres af alle de kommuner, hvor pendlingen udgør mindst 5 procent af den samlede ind- eller udpendlingsstrøm. For Syddjurs Kommune opfyldes dette kriterium af Århus, Randers og Norddjurs Kommune.

Figur 4.2 Funktionelt område 2009

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabellen herunder ses de konkrete udpendlingsstrømme til kommuner, der modtager en større indpendling fra Syddjurs Kommune end 5 pct. Som det fremgår, kører langt hovedparten – svarende tilsammen til over 80 procent af udpendlerne – til Århus, Norddjurs og Randers Kommune.

Tabel 4.3 Udpending Syddjurs 2009

	Udpendlingsandel på mindst 5 pct. fra Syddjurs til andre kommuner (pct.)	Samlet udpending til kommuner (antal)	Andel udpending af beskæftigelse (bopæl) i pct.
Århus	60,1	5752	27,6
Norrdjurs	14,8	1420	6,8
Randers	7,9	757	3,6

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Ser man på den typiske bopæl for indpendlerne fremgår det af tabel 4.4, at det er fra Norrdjurs og Århus, at langt de fleste indpendlere kommer til Syddjurs. Således kommer der 1665 indpendlere fra Norrdjurs og 1535 fra Århus. Til sammenligning er der "kun" 410, der bor i Randers, som arbejder i Syddjurs Kommune.

Tabel 4.4 Indpendling Syddjurs 2009

	Indpendlingsandel på mindst 5 pct. af alle indpendlere (pct.)	Samlet indpendling fra kommuner (antal)	Andel indpendling af beskæftigelse (bopæl) i pct.
Norrdjurs	37,7	1665	10,6
Århus	34,8	1535	9,8
Randers	9,3	410	2,6

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabellen herunder ses pendlingen til og fra Syddjurs opdelt efter brancher. Det fremgår af nedenstående tabel, at en væsentlig større andel af personer pendler ind frem for ud af Syddjurs kommune for at arbejde indenfor transport samt industrien. For vidensservice samt bygge- og anlægssektoren pendler er udpendingen langt større end indpendlingsstrømmen. For de fleste brancher er der dog rimelig balance mellem ind- og udpending.

Tabel 4.5 Pendling fordelt på brancher 2009

	Indpendling (pct.)	Udpending (pct.)
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2,1	1,5
Råstofindvinding	0,3	0,4
Industri	18,0	13,4
Energiforsyning	0,1	0,7
Vandforsyning og renovation	0,2	1,2
Bygge og anlæg	5,4	8,3

Handel	13,6	16,0
Transport	14,5	7,1
Hoteller og restauranter	3,8	1,5
Information og kommunikation	1,0	3,4
Finansiering og forsikring	1,2	2,4
Ejendomshandel og udlejning	1,0	1,3
Videnservice	2,7	6,0
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	3,8	3,6
Offentlig administration, forsvar og politi	3,8	4,7
Undervisning	9,7	7,0
Sundhed og socialvæsen	14,9	18,2
Kultur og fritid	2,3	1,1
Andre serviceydelser mv.	1,4	2,1
Uoplyst aktivitet	0,2	0,1
N (personer)	4417	9577

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabellen herunder ses pendlingsstrømmene opdelt i forhold til jobfunktioner. Det fremgår, at udpendlingen blandt ledere og videnspersoner er større end indpendlingen. Der er derimod en højere andel af service og håndværksarbejdere, som pendler ind. Ved en sammenligning med de andre af analysens kommuner fremgår det, at Holstebro, Skive og Syddjurs Kommune adskiller sig ved en højere grad af udpendlingsstrømme i forhold til ledere og videnspersoner.

Tabel 4.6 Pendling fordelt på jobfunktioner 2009

	Indpendlere (pct.)	Udpendlere (pct.)
Ledere og videnspersoner	34,1	38,7
Service og håndværksarbejde	23,6	21,2
Manuelt arbejde	42,3	40,1
N (personer)	4417	9577

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik Note: Ledere og videnspersoner er klassificeret som 1 - Ledelse på øverste plan i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor, 2 - Arbejde der forudsætter viden på højeste niveau inden for område, 3 - Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau. Service og håndværksarbejde er klassificeret som 1 - Kontorarbejde, 2 - Detailsalg, service- og omsorgsarbejde, 3 - Arbejde inden for landbrug, gartneri, skovbrug, jagt og fiskeri. Manuelt arbejde er klassificeret som 1 - Militær/civilforsvar, 2 - Håndværkspræget arbejde, 3 - Proces- og maskinoperatørarbejde samt transport- og anlægsarbejde, 4 - Uoplyst

I tabellen herunder ses, at der er en mindre forskelle mellem ind- og udpendling i forhold til uddannelsesniveau. Eksempelvis er der relativt flere udpendlere blandt

folk med lang videregående uddannelse, mens det modsatte gælder for pendlere med mellemlang videregående uddannelse, om end forskellen er beskedent. Pendlernes uddannelsesniveau varierer på tværs af analysekommunerne i Region Midtjylland. De personer, der pendler fra Syddjurs Kommune og Samsø kommune er ved sammenlignet med udpendlingen fra de andre kommuner i analysen dog kendetegnet ved, at en større andel har en lang videregående uddannelse. Det fremgår ligeledes, at der er en højere andel med grundskole – og gymnasial uddannelse der pendler ind i kommunen end ud.

Tabel 4.7 Pendling fordelt på uddannelsesniveauer 2009

	Indpendling (pct.)	Udpendling (pct.)
Grundskole uddannelse	22,2	20,0
Gymnasial uddannelse	10,2	6,6
Erhvervsuddannelse	35,3	41,1
Kort videregående uddannelse	5,5	7,0
Mellemlang videregående uddannelse	18,3	16,4
Bacheloruddannelse	2,0	1,2
Lang videregående uddannelse	6,2	7,2
Forskeruddannelse	0,3	0,5
N (personer)	4324	9447

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabellen herunder er erhvervsindkomsten opgjort for de personer, som pendler til og fra Syddjurs kommune. Tabellen illustrerer, at flere personer med en indkomst på max. 300.000 kr. pendler ind i kommunen end ud. Det modsatte gør sig gældende for personer på højere indkomstniveau.

Ved en sammenligning med de andre af analysens kommuner i Region Midtjylland fremgår det, at Syddjurs kommune adskiller sig ved at have en markant højere udpendlingsstrøm af personer i højindkomstgruppen fra 550.000 og opefter.

Tabel 4.8 Pendling fordelt på erhvervsindkomst 2009

	Indpendling (pct.)	Udpendling (pct.)
Mindre end 150.000	18,1	11,5
150.000-300.000	33,9	30,9
300.000-400.000	28,7	32,3
400.000-550.000	13,6	17,7
Mere end 550.000	5,7	7,6
N (personer)	4417	9577

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

5 Socioøkonomi

I dette kapitel udarbejdes en statistisk profil af Syddjurs Kommune opstillet på baggrund af en række statistiske data inden for tre overordnede socioøkonomiske temaer; *erhvervsstruktur*, *uddannelse* og *arbejdsmarked*. Både tilstand og udvikling på en række udvalgte områder for kommunen vil blive sammenlignet med arbejdskraftoplandet og med de øvrige landkommuner i hele Danmark.

I tabellen herunder fremgår de konkrete indikatorer til hvert tema. Det ses tydeligt, at selvom der er tale om tre forskellige temaer, så er der et klart samspil mellem indikatorerne. Eksempelvis kan man under erhvervsstruktur identificere de brancher, hvor kommunerne har relativt meget beskæftigelse, mens man under produktivitet kan beregne, om de skaber værdi i de erhverv, som er beskæftigelsestunge. Tilsvarende kan det analyseres om kompetencebasen i befolkningen er den rette for de erhverv, som er mest produktive.

Tabel 5.1   Statistiske indikatorer i analysen

Tema	Indikator
Erhvervsstruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Beskæftigelse fordelt på branche • Erhvervsspecialisering • Eksport og eksportintensitet • Iværksætter • IKT • Produktivitet i form af værditilvækst pr. beskæftigede • Forskning, udvikling og innovation
Uddannelse	<ul style="list-style-type: none"> • Befolkningens uddannelsesniveau • Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau • Uddannelsesspecialisering • Unge under uddannelse og unge uden kompetencegivende uddannelse • Funktionelle uddannelsesregioner
Arbejdsmarked	<ul style="list-style-type: none"> • Arbejdsløshed • Indkomst • Udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft • Demografi og fremtidigt arbejdsudbud • Til- og fraflytning af personer • Funktionel arbejdsmarkedsregion • Jobmobilitet

5.1 Erhverv

Da fokus i analysen er på de erhvervsmæssige potentialer, er den offentlige sektor ikke inddraget i analysen. I de følgende tabeller har vi gengivet de brancher og relevante delbrancher, som er inddraget i analysen. Eksempelvis er hovedbranchen industri opdelt i fem undergrupperinger (Føde-, drikke- og tobaksvareindustri, Træk- og papirindustri, trykkerier, Metalindustri samt Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr). Det er valgt, fordi der i erhvervsstrukturen i områderne er store forskelle i beskæftigelsen inden for disse brancher.

I tabellen herunder ses beskæftigelsen fordelt på de valgte brancher. Det fremgår at beskæftigelsesstrukturen i Syddjurs Kommune overordnet set ikke adskiller sig meget fra den gennemsnitlige landkommune. Dog har Syddjurs en lavere beskæftigelse inden for de industrielle erhverv, med undtagelse af træ- og papirindustrien, mens kommunen har en forholdsvis stor andel beskæftigede inden for hotel og restaurant branchen, og i særdeleshed inden for transportbranchen.

Generelt skal det bemærkes, at de større byer Århus og Randers fylder meget i kategorien "Opland Syddjurs", hvilket er en del af forklaringen på, at beskæftigelsesstrukturen i Syddjurs Kommune i flere tilfælde adskiller sig mere fra oplandet end fra de andre landkommuner.

Tabel 5.2 *Beskæftigelse fordelt på brancher 2009*

Beskæftigelse i pct. af samlet beskæftigelse	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Landbrug, skovbrug og fiskeri	8,1	2,5	7,1
Råstofindvinding	0,4	0,1	0,6
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	1,2	3,2	5,2
Træ- og papirindustri, trykkerier	3,3	2,2	1,8
Metalindustri	3,6	2,0	4,1
Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr	1,6	1,4	1,9
Øvrig industri	8,8	6,6	15,2
Energiforsyning	0,3	0,5	0,6
Vandforsyning og renovation	0,8	0,9	1,0
Bygge og anlæg	11,2	8,9	11,0
Handel	25,5	27,6	23,6
Transport	11,7	7,9	6,5
Hoteller og restauranter	6,4	4,8	4,2

Information og kommunikation	1,4	7,2	1,8
Finansiering og forsikring	1,9	3,6	2,8
Ejendomshandel og udlejning	2,2	2,4	1,8
Videnservice	5,1	10,7	5,2
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	6,5	7,4	5,6

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabellen herunder ses udviklingen i beskæftigelsesandelen fra 2000-2009. Generelt ses det, at der har været reduktioner i beskæftigelsesandelen inden for de primære erhverv samt de fleste fremstillingserhverv. Samtidigt har Syddjurs haft en fremgang i beskæftigelsesandelen indenfor især serviceerhverv som ejendomshandel og udlejning, bygge og anlæg, og handel.

Det er vigtigt at være opmærksom på det forhold, at en stigning i beskæftigelsesandelen i en bestemt branche ikke nødvendigvis betyder, at der skabes flere jobs i den pågældende branche. Forklaringen kan være, at man i branchen beskæftiger et stabilt antal personer, men da den samlede beskæftigelse falder, så stiger andel for branchen. Der er med andre ord en risiko for, at stigningerne i beskæftigelsesandele over tid ikke har resultatet i nye arbejdspladser i kommunen, men blot er et udtryk for en branche med et stabilt behov for arbejdskraft.

Tabel 5.3 Udviklingen i beskæftigelsen 2000-2009

Udvikling i beskæftigelsesandel i pct.	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Landbrug, skovbrug og fiskeri	-18,0	-28,9	-24,7
Råstofindvinding	0,8	-22,7	83,9
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	-76,9	-22,9	-11,8
Træ- og papirindustri, trykkerier	3,7	-31,5	-24,6
Metalindustri	-17,3	-11,0	-0,8
Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr	2,7	-11,8	-28,1
Øvrig industri	-31,5	-30,7	-9,4
Energiforsyning	26,2	-11,4	-22,7
Vandforsyning og renovation	-49,2	-36,3	-40,1
Bygge og anlæg	21,8	-0,8	16,1
Handel	34,0	8,7	12,3
Transport	1,9	-6,1	-7,7
Hoteller og restauranter	-13,6	14,9	-1,5
Information og kommunikation	-34,0	-14,1	-15,3
Finansiering og forsikring	-9,3	6,6	8,3

Ejendomshandel og udlejning	30,3	18,3	23,5
Videnservice	27,9	46,8	21,2
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	74,0	32,7	50,8
N (Samlet beskæftigelse 2000)	11.333	157.237	173.056
N (Samlet beskæftigelse 2009)	10.417	162.546	161.764

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabellen herunder ses erhvervsspecialiseringen for Syddjurs kommune i forhold til oplandet og de øvrige landkommuner i Danmark. Erhvervsspecialiseringen angiver hvor høj beskæftigelsesandelen er i en branche i forhold til henholdsvis oplandet og landkommunerne. Hvis den relative beskæftigelsesandel er over 1 er der altså tale om en specialiseret branche. Eksempelvis er den relative beskæftigelsesandel indenfor bygge- og anlægsvirksomheder defineret som 1,25, hvilket betyder, at andelen af beskæftigede indenfor bygge- og anlægsvirksomheder i Syddjurs Kommune er 25 % højere end beskæftigelsesandelen indenfor samme branche i hele oplandsområdet (inkl. Syddjurs Kommune).

Det fremgår, at Syddjurs i forhold til øvrige landkommuner har en stærk specialisering inden for træ- og papirindustri, transport samt hotel – og restaurant-branchen.

Tabel 5.4 Erhvervsspecialiseringen 2009

Relativ beskæftigelsesandel i Syddjurs	Ift. Opland Syddjurs	Ift. Landkommuner
Landbrug, skovbrug og fiskeri	3,23	1,14
Råstofindvinding	4,39	0,57
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	0,38	0,23
Træ- og papirindustri, trykkerier	1,51	1,82
Metalindustri	1,80	0,89
Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr	1,19	0,85
Øvrig industri	1,33	0,58
Energiforsyning	0,60	0,46
Vandforsyning og renovation	0,94	0,85
Bygge og anlæg	1,25	1,02
Handel	0,92	1,08
Transport	1,47	1,79
Hoteller og restauranter	1,33	1,55
Information og kommunikation	0,20	0,78
Finansiering og forsikring	0,53	0,70

Ejendomshandel og udlejning	0,89	1,20
Videnservice	0,47	0,98
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	0,87	1,15

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Tabel 5.5 herunder viser eksportintensiteten i bestemte brancher i kommunen. Som det fremgår af tabellen, er det særligt inden for Metalindustri, at Syddjurs Kommune har et meget eksportintensivt erhverv set i forhold til oplandet og de øvrige danske landkommuner. Eksportintensiteten målt som eksporten som andel af den samlede omsætning er i denne branche på 33 pct. mod henholdsvis 19,4 pct. og 28,7 pct. i oplandet og i landkommunerne som en helhed.

Desuden er det værd at bemærke, at Syddjurs Kommune indenfor de fleste erhverv generelt har en lavere eksportintensitet end både opland og de danske landkommuner.

Tabel 5.5 Eksportintensitet 2008

Eksport som andel af omsætning (pct.)	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Landbrug, skovbrug og fiskeri	1,7	8,7	3,5
Råstofindvinding	9,0	9,1	46,9
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	1,9	44,8	48,6
Træ- og papirindustri, trykkerier	9,6	22,9	17,0
Metalindustri	33,0	19,4	28,7
Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr	68,1	68,4	63,9
Øvrig industri	55,7	68,4	61,5
Energiforsyning	0,0	8,7	0,7
Vandforsyning og renovation	0,0	76,1	43,8
Bygge og anlæg	0,5	2,2	1,1
Handel	2,4	6,7	12,1
Transport	5,0	20,1	20,1
Hoteller og restauranter	0,1	0,2	0,8
Information og kommunikation	2,2	5,2	3,0
Finansiering og forsikring	0,0	0,0	0,0
Ejendomshandel og udlejning	0,2	0,4	0,8
Videnservice	4,3	7,6	5,2
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	13,8	3,7	6,6

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Når man leder efter erhvervsmæssige styrkepositioner, er antallet af nye virksomheder inden for givne brancher et vigtigt pejlemærke for, hvordan branchen klarer sig. Som det fremgår af tabel 5.6 herunder er der i Syddjurs Kommune en høj iværksætterrate (i pct.) inden for træ- og papirindustrien og inden for metalindustrien i forhold til oplandet og landkommunerne generelt.

Det er desuden værd at være opmærksom på, at også inden for Hoteller og restauranter og for vidensservice startes forholdsvis mange nye virksomheder op.

Tabel 5.6 Iværksætterrate 2008

Nye virksomheder som andel af eksisterende (pct.)	Syddjurs (pct.)	Antal virksomheder
Landbrug, skovbrug og fiskeri	1,5	132
Råstofindvinding	0,0	-
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	0,0	-
Træ- og papirindustri, trykkerier	20,0	15
Metalindustri	11,1	18
Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr	0,0	-
Øvrig industri	3,3	61
Energiforsyning	0,0	-
Vandforsyning og renovation	0,0	-
Bygge og anlæg	3,9	231
Handel	6,2	292
Transport	1,3	78
Hoteller og restauranter	9,9	91
Information og kommunikation	8,0	25
Finansiering og forsikring	0,0	-
Ejendomshandel og udlejning	0,0	-
Vidensservice	9,5	95
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	8,2	61

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Note: - angiver at der ingen nye virksomheder er kommet til

Tabel 5.7 herunder viser, hvordan Syddjurs Kommune placerer sig i forhold til oplandet og de danske landkommuner generelt, når man ser på data for informations- og kommunikationsteknologi (IKT), målt som andel ansatte med adgang til internettet. Det fremgår, at der er en betydelig højere brug af IKT hos virksomheder i Syddjurs Kommune, end det er tilfældet i såvel oplandet som i den gennemsnitlige landkommune.

IKT betegnes som en rammebetingelse, der kan medvirke til at skabe vækst i erhvervslivet, og vurderet på den måde, står Syddjurs Kommune godt rustet i forhold til fremtidig vækst og udvikling i erhvervslivet.

Tabel 5.7 IKT 2009

Andel ansatte med adgang til internet (pct.)	
Syddjurs	71,2
Opland Syddjurs	41,4
Landkommune	53,5

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabellen herunder ses den værdiskabelse som sker pr. medarbejder i de forskellige brancher. Med undtagelse af elektronikindustrien, er der ikke nogen brancher hvor Syddjurs Kommune har en betydelig højere værdiskabelse end oplandet og landkommunerne generelt.

Hvorvidt et erhverv er i stand til at tjene penge, målt i kroner og øre, er naturligvis også et interessant forhold, når det skal vurderes om erhvervet/branchen udgør en særlig styrkeposition i en kommune. Til det formål er herunder opgjort produktiviteten inden for de udvalgte brancher for Syddjurs Kommune i forhold til oplandet og landkommuner i Danmark.

Som det fremgår af tabellen, er Råstofindvinding samt Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr i Syddjurs Kommune meget produktive brancher med en værditilvækst på henholdsvis 698.817 kr. og 632.485 kr. pr. beskæftigede. Dette er højt isoleret set i sammenligning med andre brancher.

Tabel 5.8 Produktivitet 2008

Værditilvækst pr. beskæftigede (kr.)	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Landbrug, skovbrug og fiskeri	0	0	0
Råstofindvinding	698.817	988.997	806.998
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	193.669	558.799	503.509
Træ- og papirindustri, trykkerier	424.411	471.629	449.942
Metalindustri	563.166	527.446	520.260
Elektronikindustri og fremstilling af elektronisk udstyr	632.485	572.987	537.054
Øvrig industri	469.638	504.374	555.119
Energiforsyning	142.684	1.992.086	1.201.807
Vandforsyning og renovation	494.086	487.740	627.481
Bygge og anlæg	478.466	481.634	451.623
Handel	245.546	318.721	348.817

Transport	432.049	465.889	503.456
Hoteller og restauranter	202.706	194.903	198.616
Information og kommunikation	125.550	628.601	526.343
Finansiering og forsikring	0	0	0
Ejendomshandel og udlejning	282.445	783.488	673.874
Videnservice	501.473	544.807	476.784
Rejsebureauer, rengøring og anden operationel service	0	227.995	263.155

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Note: Ved "0" oplyses antal beskæftigede i kommunen ikke jf. diskretionshensyn fra Danmarks Statistik

Tabellen herunder viser, hvor innovative virksomhederne i Syddjurs Kommune er i forhold til oplandet og landkommuner i Danmark. I tabellens første række angives, hvor høj en andel af virksomhederne, der har været innovative. De to efterfølgende rækker opgør, hvor mange der har været innovative i forhold til henholdsvis produkt og procesinnovation. En innovativ virksomhed kan have været innovativ i forhold til både produkt- og procesinnovation og derfor kan disse procentdele være større end den samlede andel.

Det fremgår af tabellen, at der generelt er en lavere andel af innovative virksomheder i Syddjurs Kommune i sammenligning med oplandet. Kommunen har også en lavere procesinnovation end det er tilfældet for den gennemsnitlige landkommune.

Tabel 5.9 Innovation 2008

I pct. af virksomhederne	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Produkt- eller procesinnovation	32,0	39,4	33,7
Produktinnovation	87,5	91,1	87,8
Procesinnovation	37,5	39,0	44,6

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

5.2 Uddannelse

I dette afsnit præsenteres en særskilt uddannelsesanalyse på en række overordnede uddannelsesgrupper.

Tabel 5.10 herunder viser uddannelsesniveaut for borgerne i Syddjurs Kommune sammenlignet med borgerne i oplandet og i landkommunerne i Danmark generelt.

Det fremgår, at en større andel af kommunens indbyggere har en mellemlang eller lang videregående uddannelse end det er tilfældet i landkommuner generelt.

Tabel 5.10 *Befolkningens uddannelsesniveau 2010*

Højeste fuldførte uddannelse	Syddjurs (pct.)	Opland Syddjurs (pct.)	Landkommuner (pct.)
Grundskole	32,2	27,8	35,9
Gymnasial uddannelse	5,6	13,2	5,6
Erhvervsuddannelse	38,1	29,1	37,2
Kort videregående uddannelse	5,0	4,9	5,2
Mellemlang videregående uddannelse	13,2	13,3	12,2
Bachelor	0,9	3,0	0,6
Lang videregående uddannelse og forskeruddannelse	5,0	8,7	3,3

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau i Syddjurs Kommune viser, at Syddjurs generelt oplever en stigning i andelen med en kompetencegivende uddannelse, mens der sker et fald i andelen af befolkningen med en grundskoleuddannelse.

Tabel 5.11 *Udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau 1999-2010*

Udviklingen i befolkningens højeste fuldførte uddannelse (pct.)	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Grundskole	-0,2	-0,2	-0,2
Gymnasial uddannelse	0,0	0,0	0,0
Erhvervsuddannelse	0,1	-0,1	0,1
Kort videregående uddannelse	0,2	0,2	0,3
Mellemlang videregående uddannelse	0,3	0,2	0,3
Bachelor	1,0	1,0	0,8
Lang videregående uddannelse og forskeruddannelse	0,5	0,5	0,5

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Mens tabel 5.10 og 5.11 viser uddannelsesniveauet for den generelle befolkning, viser tabel 5.12 uddannelsesniveauet blandt de beskæftigede. Tabellen viser ingen nævneværdige forskelle mellem Syddjurs Kommune og oplandet og landkommunerne i hele landet, men i forhold til befolkningen generelt viser data, at der er flere af de beskæftigede med en erhvervsuddannelse og færre med en længere videregående uddannelse (jf. Tabel 5.10).

Tabel 5.12 De beskæftigedes uddannelsesniveau 2009

De beskæftigedes højeste opnåede uddannelse (pct.)	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Grundskole	32,1	27,2	35,3
Gymnasial uddannelse	6,1	13,0	5,8
Erhvervsuddannelse	44,1	36,1	43,6
Kort videregående uddannelse	6,8	7,1	7,0
Mellemlang videregående uddannelse	6,2	6,8	5,2
Bachelor	0,9	2,6	0,7
Lang videregående uddannelse og forskeruddannelse	3,9	7,1	2,4

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Uddannelsesspecialiseringen i tabel 5.13 viser, at den relative andel af beskæftigede med grundskoleuddannelse og erhvervsuddannelse er højere i Syddjurs Kommune end gennemsnittet i oplandet (dvs. over 1). Det skal her igen bemærkes at oplandet for Syddjurs er domineret af storbykommunerne i Århus og Randers. Det fremgår endvidere igen af tabel 5.13, at Syddjurs i forhold til andre landkommuner har en relativ høj andel af højtuddannede, når det gælder de beskæftigede i kommunen.

Tabel 5.13 Uddannelsesspecialisering for de beskæftigede 2009

Relativ uddannelsesandel for Syddjurs Kommune	Ift. Opland Syddjurs	Ift. Landkommuner
Grundskole	1,18	0,91
Gymnasial uddannelse	0,47	1,05
Erhvervsuddannelse	1,22	1,01
Kort videregående uddannelse	0,96	0,98
Mellemlang videregående uddannelse	0,92	1,21
Bachelor	0,34	1,23
Lang videregående uddannelse og forskeruddannelse	0,54	1,60

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Ligesom det var tilfældet med befolkningen, så er der generelt kommet flere beskæftigede med videregående uddannelser, jf. tabel 5.14. Udviklingen er endnu mere fremtrædende blandt de beskæftigede i Syddjurs Kommune sammenlignet resten hele oplandsområdet.

Tabel 5.14 *Udviklingen i de beskæftigedes uddannelsesniveau 1999-2010*

I pct. af alle beskæftigede	Opland		
	Syddjurs	Syddjurs	Landkommuner
Grundskole	-16,1	-8,2	-12,0
Gymnasial uddannelse	2,3	-5,4	0,4
Erhvervsuddannelse	2,2	-8,0	2,0
Kort videregående uddannelse	40,4	34,5	31,7
Mellemlang videregående uddannelse	27,5	16,9	26,3
Bachelor	49,2	44,6	51,8
Lang videregående uddannelse og forskeruddannelse	60,8	60,3	63,2

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Tabellen herunder er en opgørelse over, hvilken uddannelse de unge mellem 21 og 29 år er i gang med i år 2010. Som det fremgår, er der en svag tendens til, at de Syddjurs i fremtiden vil have flere med en erhvervsuddannelse end andre kommuner. Det er således næsten halvdelen af de unge, som er under uddannelse, der er i gang med en erhvervsuddannelse, mod knap 36,8 pct. i de øvrige landkommuner.

Tabel 5.15 *De unges (21-29 år) igangværende uddannelse 2010*

I pct. af personer, som er i gang med en uddannelse	Opland		
	Syddjurs	Syddjurs	Landkommuner
Grundskole	0,0	0,0	0,1
Gymnasial uddannelse	1,1	1,5	3,8
Erhvervsuddannelse	49,3	10,2	36,8
Kort videregående uddannelse	6,7	6,5	10,2
Mellemlang videregående uddannelse	24,4	24,4	35,8
Bachelor	8,4	32,8	7,5
Lang videregående uddannelse	9,5	22,6	5,3
Forskeruddannelse	0,6	1,9	0,4

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabel 5.16 herunder er der lavet en opgørelse over de kommuner, hvor indbyggerne i Syddjurs hyppigst uddanner sig. Opgørelsen er lavet for alle uddannelser med undtagelse af folkeskolen, dvs. gymnasiale uddannelser og opefter. Det fremgår ikke overraskende, at Århus kommune er mål for langt hoveddelen af studerende fra Syddjurs, som vælger at uddanne sig uden for kommunen. Herudover svarer de funktionelle områder til arbejdskraftoplandet. Kun andele af over 5 pct. er medtaget i tabellen.

Tabel 5.16 Funktionel uddannelsesregion 2009

Bopælskommune	Uddannelseskommune	Antal udpendlere (personer)	Andel af alle udpendlere (pct.)
Syddjurs	Århus	1269	55,2
Syddjurs	Norrdjurs	362	15,7
Syddjurs	Randers	335	14,6

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I relation til at sikre en kvalificeret arbejdsstyrke i fremtiden, er det interessant at se på, hvor mange af kommunens borgere, der sandsynligvis ikke opnår en kompetencegivende uddannelse. I den forbindelse fremgår det af tabel 5.17, at Syddjurs Kommune har en højere andel end oplandet, men er på niveau med andre landkommuner. Argumentationen bag tabellen er, at har man ikke en uddannelse, når man er mellem 25 og 29 år, så er sandsynligheden for senere i livet, at gennemføre en kompetencegivende uddannelse ikke særlig stor. Der er selvfølgelig personer som formår at gennemføre en kompetencegivende uddannelse senere i livet, men generelt set, er det i ungdomsårene, at langt de fleste gennemfører en uddannelse.

Tabel 5.17 Andel unge som sandsynligvis ikke opnår en kompetencegivende uddannelse 2010

	Syddjurs	Opland Syddjurs	Landkommuner
Andel (pct.) af unge (25-29) som sandsynligvis ikke får en kompetencegivende uddannelse	25,2	17,8	25,7

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

5.3 Arbejdsmarked

På arbejdsmarkedsområdet fokuseres på følgende elementer; arbejdsløsheden, erhvervsindkomsten, til- og fraflytning af personer og jobfunktioner.

Tabel 5.18 herunder viser, at arbejdsløsheden i Syddjurs kommune i dag ligger umiddelbart under niveauet fra 2006. Samtidigt er der dog et stykke ned til den laveste arbejdsløshed som fandtes i 2008. Syddjurs Kommune har per september 2010 den højeste arbejdsløshed af de 8 kommuner, der er medtaget i analysen.

Tabel 5.18 Arbejdsløshed 2006 – 2010

Fuldtidsledige i forhold til arbejdsstyrken (pct.)	2006 september	2007 september	2008 september	2009 september	2010 september
Syddjurs	4	2,4	1,5	3	3,5

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Den gennemsnitlige erhvervsindkomst pr. person i Syddjurs Kommune er, som det fremgår af tabel 5.19 herunder, på 272.844 kr. (i 2008), hvilket er en smule højere end omlandet og de danske landkommuner generelt set.

Tabel 5.19 Erhvervsindkomst 2008

	Syddjurs	Opl.Syddjurs	Landkommuner
Gennemsnitlig erhvervsindkomst pr. person med indkomsten 2008 (kr.)	272.844	264.200	267.851

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I tabel 5. 20 kan det ses at udviklingen i erhvervsindkomsten i 2000-2008 er gået langsommere i Syddjurs kommune i sammenligning med andre landkommuner. Syddjurs har dog fortsat en højere gennemsnitlig erhvervsindkomst end landkommuner generelt, som det kan ses i tabel 5.19, og der er således tale om en konvergerende effekt.

Tabel 5.20 Udvikling i erhvervsindkomst 2000-2008

Udviklingen i faste priser (pct.)	Syddjurs	Opl.Syddjurs	Landkommuner
Udvikling i gennemsnitlig erhvervsindkomst pr. person med indkomsten 2000-2008	7,1	7,2	8,7

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Som det fremgår af tabel 5.21 er der på længere sigt en række betydelige udfordringer knyttet til den demografiske udvikling i Syddjurs Kommune. I tabellen ses udviklingen i den demografiske sammensætning fra 2010 til 2040. Det fremgår at den eneste gruppe som vokser i andel er aldersgruppen uden for arbejdsstyrken, og "ældrebyrden" kan således ses at ville vokse markant de næste 30 år. Det vil betyde et langt større udgiftspres end tilfældet er i dag samtidigt med et lavere indtægtsgrundlag. Syddjurs Kommune har i den forbindelse samme udfordring som de øvrige yderområder, mens udgiftspreset for omlandet, dvs. primært Randers og Århus, vil være mindre.

Når man ser på udviklingen i indbyggers alderssammensætning i perioden 2010 til 2040 ses af tabellen, at der altså generelt bliver flere ældre og færre unge. Denne udvikling er velkendt og gælder på makroniveau for hele Danmark – og for hele den vestlige verden for den sags skyld.

Tabel 5.21 Demografi 2010-2040

Udviklingen i andelen af indbyggere i aldersgrupperne	Opland		
	Syddjurs	Syddjurs	Landkommuner
0-15-årige	-7,3	-2,8	-5,8
16-29-årige	-9,3	-0,7	-6,7
30-49-årige	-12,0	-8,9	-12,5
50-64-årige	-22,3	-21,2	-20,4
65-år og ældre	58,2	48,1	54,9

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

Ud over alderssammensætningen af borgerne i kommunen, er det også interessant at se nærmere på om kommunens samlede befolkningstal falder eller vokser. I tabel 5.22 herunder ses det, at på trods af at der var en forholdsvis høj mobilitet til og fra Syddjurs Kommune i 2009, udlignede til- og fraflytninger stort set hinanden. Dog kan der spores en svag positiv tendens, som især skal bemærkes i forhold til den generelle negative tendens hos de øvrige kommuner i tabellen.

Tabel 5.22 Til- og fraflytning af personer (2010)

Syddjurs (personer)	
Tilflytning	2005
Fraflytning	1955
Nettoflytninger	50

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I forhold til tilflytning af personer er det også interessant at se på, hvilke jobfunktioner de tilflyttede personer besidder. Tabel 5.23 viser hvilken type af arbejdskraft der flytter til Syddjurs Kommune. 26,3 pct. af de beskæftigede tilflyttere er beskæftiget i stillinger, hvor de enten er ledere eller har en særlig viden på området. Der er 24,6 pct. som har en stilling med et servicepræget indhold såsom handel, eller et håndværksmæssigt arbejde såsom tømrer. Omtrent halvdelen af de tilflyttede beskæftigede har manuelt arbejde, dvs. arbejde som f.eks. maskinoperatører eller rengøringsarbejde.

Tabel 5.23 Tilflytteres jobfunktioner (2009)

Fordeling af jobfunktioner i pct.	Syddjurs
Ledere og videnspersoner	26,3
Service og håndværksarbejde	24,6
Manuelt arbejde	49,1

Kilde: DAMVAD 2010 på baggrund af data fra Danmarks Statistik

6 Styrkepositioner i Syddjurs Kommune

I dette kapitel opstilles, på baggrund af den information, der er tilvejebragt gennem de statistiske analyser, de gennemførte personlige interviews og afholdte workshops en række styrkepositioner i Syddjurs Kommune. Styrkepositionerne danner udgangspunkt for de konkrete projektforslag, som opstilles i det efterfølgende kapitel.

Turisme som styrkeposition

Analysens resultater har vist, at turisme er den altoverskyggende styrkeposition i Syddjurs Kommune. Kommunen i særdeleshed og Djursland som helhed er en meget attraktiv turisme-destination. Mere end noget andet indsatsområde i kommunen har turisme afgørende betydning for hele erhvervsudviklingen og kommunens erhvervsmæssige vækstmuligheder. De turistmæssige potentialer og eksisterende attraktioner, som området samlet besidder, er unikke i forhold til andre sammenlignelige områder i Danmark. Det er derfor bredt anerkendt, at turismen er det område, hvor kommunen skiller sig mest ud. Dette blev senest understreget ved Visit Danmarks udpegning af Djursland som helårsturisme-attraktion.

At turisme betragtes som den altoverskyggende styrkeposition skyldes i særlig grad de mange og varierende natur-, kultur- og oplevelsesattraktioner, som hele området i omkring Syddjurs Kommune kan byde på, og som er hovedårsagen til, at det store antal besøgende fra både ind- og udland til kommunen.

Det er i den sammenhæng afgørende, at der bliver satset målrettet på at få fortalt den gode historie om området. Det kræver ifølge flere erhvervsaktører i kommunen, at man betragter Djursland som en samlet turistattraktion, og ikke som to opdelt kommuner. Af de største trækplastre er Djurs Sommerland, Ebeltoft og naturområderne i og omkring Mols Bjerge (Nationalparken) samt hele kyststrækningen med de mange muligheder for aktivitetsbaseret ferie, som det medfører.

Der eksisterer en særlig udfordring for turisme-erhvervet i kommunen hvad angår to primære forhold:

- 1) **Markedsføring** – Selvom Djursland i sig selv udgør et brand er det stadig væsentligt, at man bliver bedre til at fortælle historien om området, som et attraktivt besøgs – og rejsemål. Konkurrencen om især de internationale turister er markant intensiveret, og det kræver en særlig indsats at synliggøre de mange tilbud, som området som helhed og Syddjurs Kommune i særdeleshed kan bidrage med. Det handler i denne sammenhæng om at man tilvejebringer midler og know-how om hvordan man bedst synliggører sig som turistvirksomhed. Det er som ofte før et spørgsmål om økonomiske ressourcer, men ressourcerne skal bruges på markedsføring og branding.
- 2) **Kvalitet og Service** – Det er væsentligt, at man bliver bedre til at sikre en høj kvalitet overfor de mange besøgende gæster. Det er ikke bare en opgave for virksomhederne indenfor turisme-erhvervet, men er i mindst ligeså høj grad en opgave for de turisme-*relaterede* erhverv, f.eks. detailhandlen. Det vigtigt, at man får en god oplevelse alle de steder man besøger som turist. Det er f.eks. ikke kun som gæst i Djurs Sommerland, at man skal føle sig godt behandlet, men det er også i det lokale supermarked, på tankstationen osv. Der skal være kvalitet langs hele turismens værdikæde, hvis man vil fastholde de mange turister der kommer til kommunen. Ellers finder de besøgende et andet sted at være næste gang. Nøglen hertil er øget fokus på kompetence-udvikling af erhvervsdrivende i kommunen.

Øvrige styrker og potentialer

Nærhed til viden og kompetencer i Århus

Kommunens beliggenhed i forhold til Århus er af afgørende betydning for erhvervsudviklingen. Beliggenheden i nærheden af et stort marked, hvor kommunen er en del af den østjyske byregion, gør det muligt for virksomhederne at tiltrække videnstunge og stærke innovative kompetencer. Tilgængelighed til kvalificerede menneskelige ressourcer og nærhed til et større marked med øgede muligheder for afsætning af varer og ydelser er væsentlig for erhvervslivets vækstmuligheder. Det vurderes derfor, at kommunens beliggenhed tæt på storbyen Århus øger virksomhedernes vækstpotentialer.

Beliggenheden har en særlig betydning i forhold til at tiltrække videnstung arbejdskraft, hvilket er af afgørende betydning for den fremtidige erhvervsudvikling i kommunen. Man satser i den sammenhæng stort på etableringen af Syddjurs Videnpark, som har til formål understøtte tiltrækningen

af innovative og videnstunge virksomheder til kommunen. Nærheden til Århus vil gøre det nemt at tiltrække kommende højtuddannede medarbejdere.

Endeligt blev det understreget af flere af aktørerne, at det i særdeleshed er markedet, der driver udviklingen for den fremtidige vækst i Syddjurs Kommune. Derfor er det vigtigt, at virksomhederne og erhvervslivets aktører fokuserer på de muligheder, som det markedsorienterede vækstgrundlag tilvejebringer. Det betyder, at Syddjurs Kommune skal udnytte sin position som nabo-kommune til storbyen Århus i endnu højere grad, da det er her markedet befinder sig. Man skal i den sammenhæng bl.a. etablere bosætningsmuligheder og attraktive boliger i de kystnære områder for derved at øge tilflytningen fra Århus og derved forbedre skattegrundlaget i Syddjurs Kommune.

Omstillingsparat arbejdskraft

Det er det generelle indtryk blandt interviewpersoner, at arbejdskraften på virksomhederne i kommunen besidder nogle særlige kompetencer i forhold til fleksibilitet og omstillingsparathed. Det nævnes bl.a., at virksomheder, som har behov for at ændre strategisk kurs i forhold til produktudviklingen relativt let kan opkvalificere de ansatte uden risiko for, at de ansatte søger nye job midt i omstillingsprocessen. Det betragtes som en styrke, at man er i stand til at fastholde den kvalificerede arbejdskraft, som er i stand til at udvikle nye kompetencer.

Velfungerende kommunal erhvervsservice

Syddjurs Kommune og dens samarbejdspartnere bliver af de interviewede aktører anset som en velfungerende service-aktør i forhold til de krav og ønsker, som virksomhederne i området kan tillade sig at have til den lokale erhvervsservice. Det er det generelle indtryk, at kommunen indenfor de gældende rammer har formået at tilbyde de rette vilkår for virksomhederne i kommunen, både hvad angår de fysiske og økonomiske faktorer. Eksempler på nogle af de tiltag som bliver positivt fremhævet er etableringen af Syddjurs Udviklingspark, de billige erhvervsarealer, fleksibel sagsbehandling m.m.

Det anbefales af flere af de interviewede personer, at man bygger videre på det solide udgangspunkt som erhvervsservicen i kommunen har opbygget, og i særdeleshed nu satser på at målrette erhvervsservicen til turistvirksomhederne i kommunen. Det drejer sig især om de små ejerledede virksomheder. Det er vurderingen, at der gennem et øget fokus på forbedring af erhvervsservicen overfor iværksættere indenfor turismebranchen vil være mulighed for at udnytte potentialet indenfor turisterhvervet i endnu højere grad.

7 Konkrete udviklingsprojekter

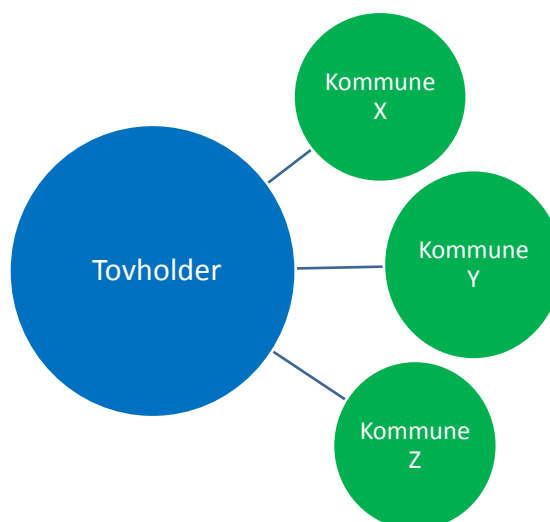
I det følgende præsenteres de forslag til konkrete projekter for Syddjurs Kommune, som analysen har ledt frem til. Indledningsvis skitseres et forslag til struktur for det videre arbejde med de konkrete projektforslag samt forslag til retningslinjer for arbejdet i de foreslåede projektgrupper.

7.1 Struktur for projektudvikling

Der opereres grundlæggende med to typer af projektforslag:

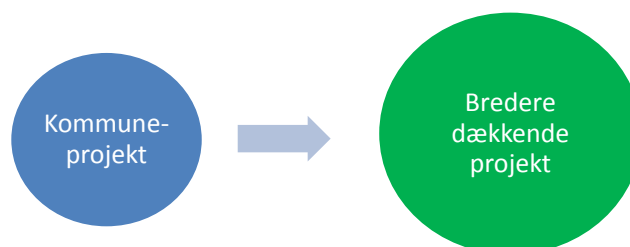
- *Fælleskommunale projekter*
- *Enkeltkommune projekter*

Som diskuteret oven for er det navnlig forslag til fælleskommunale projekter, der har vist sig at kunne bidrage til den allerede eksisterende indsats i kommunerne. Modellen for tværgående udviklingsprojekter er, at vi på baggrund af analysen foreslår, hvilke kommuner der efter vores vurdering vil have interesse i at deltage i projektet, samt hvilken kommune vi ser som den naturlige tovholder. Herefter er det op til tovholderen at tage initiativ til at arbejdet i projektgruppen kan igangsættes.

Vi foreslår som udgangspunkt, hvilke kommuner, der efter vores opfattelse, vil være relevante deltagere i en given projektgruppe. Hvis andre end de foreslåede kommuner ønsker at deltage i specifikke foreslåede projekter, bør deltagerkredsen kunne justeres. Men det er vores anbefaling, at grundlaget for en kommunes deltagelse skal dokumenteres. Det vil yderligere være vores forslag at der også deltager en repræsentant fra Region Midtjylland i de enkelte projektgrupper, så der kan ske en koordinering mellem arbejdet i projektgruppen og de strategier og handlingsplaner Region Midtjylland og Væksthus Midtjylland opererer med.

Den anden model tager udgangspunkt i, at en kommune igangsætter en indsats for at udnytte en styrkeposition eller realisere et potentiale, og at det senere vurderes om dette giver grundlag for at skabe en bredere dækkende indsats, med afsæt i erfaringer og resultater fra kommunen.

Det er samtidigt vores forslag, at den styregruppe med deltagelse af repræsentanter for de otte kommuner samt Region Midtjylland, der har fulgt analysearbejdet, fortsætter sit arbejde i endnu et stykke tid. Styregruppen vil i den kommende periode have følgende 3 opgaver:

- Opfølgning og monitorering
- Prioritering og koordinering
- Platform for yderligere samarbejde

Styregruppen skal i den kommende periode først og fremmest følge arbejdet i de etablerede projektgrupper for at se om det udvikler sig positivt, eller om der er grupper, hvori bestemte problemstillinger bør drøftes i et bredere forum.

Da der kan opstå situationer, hvor flere projekter retter sig imod samme finansieringskilder og ansøgningsrunder kan det være hensigtsmæssigt at drøfte eventuelle prioriteringer mellem flere projekter, eller om der kan ske en koordinering så u hensigtsmæssig intern konkurrence om de samme midler kan reduceres.

Og endelig er det tydeligt, at der allerede er skabt et tæt internt kendskab mellem de deltagende kommuner i styregruppen i den periode analysearbejdet har pågået. Derfor er det vores vurdering, at gruppen med fordel kan fungere som en platform for det fremadrettede samarbejde. Det er i den forbindelse også vores vurdering, at det er meget hensigtsmæssigt, at Region Midtjylland fortsat deltager i styregruppen, så eventuel koordinering med regionale og nationale indsatser kan varetages herigennem.

7.2 Retningslinjer for de enkelte projekter

Som tidligere nævnt er vi blevet overraskede over mængden af igangværende aktiviteter eller tilløb hertil i de deltagende kommuner. Det er vigtigt at eventuelle nye projekter og aktiviteter forholder sig hertil. Projektgruppernes første opgave er derfor at gennemføre en kortlægning af den allerede eksisterende indsats på det givne område.

En kortlægning af den eksisterende indsats skaber mulighed for:

- Samtænkning og koordinering med eksisterende indsats
- At eksisterende strukturer udnyttes bedst muligt
- At der tages udgangspunkt i læring af tidligere erfaringer
- At evt. entreprenører/drivkræfter indtænkes bedst muligt

Vi vil hernæst foreslå, at projektgrupperne identificerer alle tilgængelige finansieringskilder, så fokus ikke alene rettes mod Vækstforum. Denne anbefaling skyldes dels, at mange af Vækstforums midler allerede er allokerede og at strukturfondsmidler ofte er administrativt mere krævende at arbejde med end andre finansieringskilder. Dels er der også betydelige midler tilgængelige uden for Vækstforums regi, hvilket nogen gange overses. Når en given finansieringskilde findes relevant er det vigtigt at orientere sig i dens specifikke krav til ansøgninger (indhold, deltagere m.v.) samt ansøgningsprocedurer frister osv., da disse kan udgøre en væsentlig ramme for det arbejde projektgruppen skal gennemføre.

Vi vil dernæst anbefale projektgrupperne at overvejer om deltagerkredsen er rigtig i forhold til til det projekt, man ønsker at udvikle. Analysen har alene omfattet de seks yderkommuner beliggende i Region Midtjylland samt to tilgrænsende landkommuner. Men der kan naturligvis være andre kommuner, der vil være oplagte deltagere i en given projektsammenhæng fordi de også har en styrkeposition inden for samme område, eller fordi de er lokaliseret i det samme geografiske område.

Ligeledes bør det overvejes om der til projektgruppen bør tilknyttes eksterne ressourcer i form af videninstitutioner eller lignende, der vil have relevant viden og erfaringer fra arbejde med styrkepositioner, samt eventuelt erfaring med hjemtagning af midler til udviklingsprojekter.

Endelig bør det i projektgruppen overvejes, hvordan det tværkommunale arbejde i praksis organiseres. Projekter der kræver bevilling i flere beslutningsorganer er altid tunge at få etableret. Falder blot en af deltagerne fra, fordi der i en given kommune må prioriteres anderledes end forudsat, så kan hele det økonomiske fundament skulle gentænkes. Derfor gælder det ikke nødvendigvis om at få så mange som muligt med på enhver ansøgning.

Samlet set vil vi således anbefale de foreslåede projektgrupper at indlede arbejdet med følgende opgaver:

1. Gennemføre kortlægning af eksisterende indsats på et givet område
2. Identificere alle tilgængelige finansieringskilder og deres krav til ansøgninger
3. Overveje om andre kommuner kunne være relevante deltagere
4. Overveje om videninstitutioner el.lign. bør inviteres med i arbejdet
5. Overveje den praktiske gennemførelse af arbejdet

Med disse anbefalinger for det videre arbejde vil vi i det følgende præsentere de forslag til fælleskommunale indsatser, som vi vil foreslå projektgrupper nedsat til at afsøge og konkretisere.

7.3 Projekter i Syddjurs Kommune

Ud fra den foregående indledning til udviklingsprojekter opstilles herunder de projekter, som det anbefales, at Syddjurs Kommune har ansvaret for – eller som kommunen deltager i.

Det første projekt ” Øget branding af turismeområdet” foreslår vi delvist forankret i Syddjurs Kommune. Det drejer sig om den del, der omhandler at kortlægge det erhvervsmæssige potentiale i at være energikommune. I de øvrige 4 projekter foreslår vi Syddjurs Kommune indgår som deltager fordi kommunen har relation til de styrkepositioner, som projekterne udspringer af.

Øget branding af turismeområdet

Baggrund: Konkurrencen på turismeområdet er øget markant de seneste år og den danske turismebranche som helhed kæmper med faldende besøgstal og pres på indtjeningen, Tendensen rammer yderkommunerne særligt hårdt, da turisme har altafgørende betydning, som en erhvervsmæssig styrkeposition. Nye feriedestinationer og væksten i lavprisflyruter har øget markedet for både ferie – og mødeturisme, og derfor skærpet den globale konkurrence markant. Hvis turismeområdet fortsat skal bidrage til vækst i yderkommunerne er det væsentligt, at man tænker nyt og anderledes i forhold til markedsføring og branding, hvor der skal opdyrkes nye markeder. Fokus på nærmarkeder som Sverige og Tyskland må eksempelvis ikke ske på bekostning af fokus på det potentiale, som fremtidens vækstmarkeder i Asien rummer.

Indholdsmæssig fokus: Det foreslås konkret, at der igangsættes et projekt, der i første omgang skal fokusere på at skabe forretningsudvikling gennem *branding af*

bæredygtighed gennem fokus på de muligheder, som naturen kan tilvejebringe. Naturen er det centrale grundlag for valg af ferie i kystområderne, og i den sammenhæng er bæredygtighed central. I forhold til branding af naturen kan der brandes forskellige aktiviteter som f.eks.:

- Kajak sejlads
- Fødevarer
- Hesteturisme
- Energi

Branding-indsatsen i form af (øget) fokus på bæredygtighed kan kobles til satsningerne inden for energi og fødevarer, der understøtter såvel traditionel ferieturisme som erhvervturisme/fagturisme. Branding-indsatsen skal i øvrigt kobles til den eksisterende branding-indsats, som foregår i regi af VisitDenmark og andre aktører som f.eks. Scandinavian Tourism Board.

Organisering og deltagelse: Udfordringen for turismebranchen rammer alle yderkommuner, og derfor bør projektet som udgangspunkt omfatte alle de seks deltagende yderkommuner. Det foreslås, at Syddjurs Kommune skal indgå i projektet som tovholder, da der i kommunen og på Djursland i det hele taget befinder sig en række stærke turistdestinationer, hvor man har opbygget en særlig erfaring med branding og markedsføring, der kan bidrage til igangsættelsen og den videre udvikling af projektet.

Mulige øvrige aktører er Aarhus Universitet, Handels- og IngeniørHøjskolen (AU-HIH), der kan være en værdifuld bidragsyder i forhold til at give relevant og brugbar data til at målrette og kvalificere markedsføringsindsatsen. Ligeledes spiller de lokale virksomheder i yderkommunerne en nøglerolle både økonomisk og indholdsmæssigt, når det gælder markedsføring.

Mulige finansieringskilder er Grøn Vækst, landdistriktsprogrammet, Center for Kultur og Oplevelsesøkonomi.

Synliggørelse af fremstillingsvirksomhedernes værdi

Baggrund: Rigtig mange af virksomhederne i yderkommunerne er underleverandører, og det er det generelle indtryk fra især den kvalitative del af analysen, at fremstillingsvirksomheder i yderkommunerne har stor betydning for værdiskabelsen i en lang række andre erhverv, som blandt andet leverer varer og tjenesteydelser til industrien. Virksomhedernes skæbne hænger derfor tæt sammen med de brancher, de leverer til. Fremstillingsvirksomhederne indgår ofte i et samspil med underleverandører og kunder for at få produktionen til at være succesfuld, og for at være i stand til at omstille sig hurtigt til nye markeds-mæssige vilkår.

Indhold: Ud fra ovenstående vurderes det, at der er behov for nærmere at undersøge og synliggøre, hvilken værdi fremstillingsvirksomhederne er med til at skabe for den øvrige erhvervsudvikling i yderkommunerne. Projektet, som har til hensigt at fokusere på de positive synergier, som fremstillingsvirksomhederne bidrager til i et lokalområde, vil samtidig være med til at øge virksomhedernes og branchens selvforståelse, så de positive historier kan komme frem i lyset.

Projektet kan kobles til projektforslaget, om kortlægning af energiens betydning i Region Midtjylland, der netop skal omfatte en form for ressourcekatalog over eksisterende indsatser, projekter og beslutninger inden for energi-området samt etablere en fælles formidlingsplatform for disse.

Det erhvervsmæssige potentiale inden for alternativ energi ligger således i en kombination af gode naturmæssige betingelser og tilstedeværelsen af de rette kompetencer inden for den traditionelle fremstillingsindustri. Fremstillingsindustrien skal så at sige skifte værdikæde i retning af energi. Fremstillingsvirksomhederne indeholder, set i dette perspektiv, et vigtigt vækstpotentiale inden for eksempelvis alternativ energi. Det er omfanget af dette vækstpotentiale, som projektet har til formål at synliggøre.

Organisering og deltagelse: Alle analysens kommuner. Projektet foreslås forankret hos Holstebro Kommune. Syddjurs Kommune forventes at indtage en rolle som deltagende kommune på linje med analysens øvrige kommuner. Projektet vurderes til at være relevant for Syddjurs, da mange virksomheder i kommunen fungerer som underleverandører.

Finansiering: Grøn Vækst, Landdistriktsprogrammet, Regionalfonden, Fornyelsesfonden.

Brugerinddragelse – brugerdreven innovation

Baggrund: Kendskabet til de ønsker og behov, som både eksisterende og potentielle turister har til et turistprodukt i yderområderne er af afgørende betydning for den fremtidige udvikling af turismen.

Indholdsmæssig fokus: Det er derfor vurderingen, at der er brug for et tværkommunalt udviklingsprojekt, der gennem undersøgelser med brugerinddragelse (brugerdreven innovation) har til formål at fokusere på de behov, som de potentielle turister i regionen har. Gennem brugerinddragelse indsamles viden og information om de potentielle turisternes præferencer, vaner og behov, hvilket kan bidrage til udviklingen af produkter, service ydelser eller koncepter.

Organisering og deltagelse: Afdækningen af de potentielle kunders interesser bør alle otte kommuner deltage i, da udbyttet af disse undersøgelser kan være af stor innovativ værdi for alle involverede yderområder. Projektet foreslås forankret hos Midtjysk Turisme, og Syddjurs Kommune forventes at indtage en rolle som deltagende kommune på linje med analysens øvrige kommuner

Mulige finansieringskilder er Grøn Vækst, landdistriktsprogrammet, Center for Kultur og Oplevelsesøkonomi.

Erhvervsturisme (fagturisme)

Baggrund: For at øge produktivitet og indtjeningen i turismehvervet er det afgørende at satse på de målgrupper, der giver den største værditilvækst pr. turist. I den forbindelse er erhvervsturisme helt central, da internationale erhvervsturister ikke bare lægger en meget større omsætning i turistvirksomhederne end almindelige ferieturister, men tiltrækning af møde-turister har også en stor betydning for det øvrige erhvervsliv i forhold til den værdi, som de leverer i form af vidensudveksling, internationale samarbejds muligheder og potentiel rekruttering af vidensmedarbejdere.

Indholdsmæssig fokus: Det er i forvejen en del af den eksisterende indsats i Region Midtjylland at kombinere regionens oplevelsesmæssige potentialer til energi- og miljøsektoren. Der i den sammenhæng særlig fokus på at opbygge et marked for faglige møder, konferencer, messer m.m. Med dette projekt ønskes erhvervsturisme-indsatsen i regionens yderområder både skærpet og udvidet yderligere. Konkret skal der ikke kun tilbydes besøgs mål for fagpersoner interesseret i energi og miljø, men også andre temaer skal indgå. Det foreslås f.eks. at supplere indsatsen ved at sætte fokus på flere af de identificerede styrkepositioner i yderområderne. Eksempelvis kan indsatsen med fordel kobles til fødevarerområdet. Samtidig lægges der op til, at man i endnu højere grad knytter indsatsen op på en tværkommunal indsats og de erfaringer om erhvervsturisme, som man allerede har gjort sig i yderkommunerne. I den sammenhæng er det vigtigt at få kommunikeret og dermed synliggjort, hvilke positive såvel som negative erfaringer, man gennem tidligere indsatser har draget i de involverede kommuner.

Organisering og deltagelse: Projektet forankres hos Midtjysk Turisme og Syddjurs Kommune forventes at indtage en rolle som deltagende kommune på linje med analysens øvrige kommuner.

Mulig finansiering: Grøn Vækst, Landdistriktsprogrammet, Center for Kultur- og Oplevelsesøkonomi.

Kortlægning af energiens betydning i Region Midtjylland

”Kortlægning af energiens betydning i Region Midtjylland” skal på den ene side afdække, hvor mange virksomheder der har en betydelig del af deres omsætning på energiområdet. På den anden side bør kortlægningen også omfatte en form for ressourcekatalog over eksisterende indsatser, projekter, beslutninger osv., samt etablere en fælles formidlingsplatform for disse, så Region Midtjylland som Danmarks energiregion kan synliggøres.

I forlængelse heraf bør det erhvervsmæssige potentiale i at være energikommune genenmtænkes. Samsø er energi-ø, Skive er klimakommune, Ringkøbing-Skjern vil være selvforsynende, Lemvig satser meget på energi osv. Men hvori består det erhvervsmæssige potentiale i, at kommunerne arbejder så meget med energi?

For så vidt angår kortlægningen af virksomheder og eksisterende indsatser vil det som udgangspunkt være relevant for alle analysens kommuner.

For så vidt angår analysen af det erhvervsmæssige potentiale i at være energikommune, så er det snarere en opgave for en arbejdsgruppe end et egentligt projekt. I en sådan arbejdsgruppe vil det være naturligt, at de kommuner, der er stærkt fokuseret på energi deltager, hvilket vil sige alle analysens kommuner bort set fra Struer og Syddjurs Kommune.

Det foreslås, at projektet forankres på Samsø Energiakademi, eventuelt i samarbejde med KRAFT i Ringkøbing.

Finansiering: Det er alene kortlægningen af energiens økonomiske betydning, der som udgangspunkt er kapitalkrævende. Der er til gengæld næsten ingen finansieringskilder, der vil finansiere analyser. Regionalfonden, Region Midtjylland, Kommunerne er de mest oplagt muligheder.

Bilag A: Metode

Personlige interviews

I Syddjurs Kommune er der gennemført personlige interviews med følgende personer:

- Søren Holm, Syddjurs Udviklingspark
- Flemming Rasmussen, Destination Djursland
- Henrik B. Nielsen, Djurs Sommerland
- Poul Reinholdt Jensen, DMP Møllerservice
- Michael Tolstrup, Syddjurs Kommune

Interviewene har været semistruktureret i den forstand, at der på forhånd har været opstillet en række temaer, som interviewet skulle struktureres efter. Men der har samtidig været plads til supplerende temaer og spørgsmål, som viste sig relevante i den enkelte interviewsituation. Følgende temaer var fastlagt på forhånd:

- *Hvad er en styrkeposition – hvad skal vi lede efter?*
- *Identificering af styrkepositioner og potentialer i kommunen*
- *Muligheder og grundlag for udvikling*
- *Målet med udviklingen*
- *Hvordan skal der skabes udvikling?*

Statistisk analyse

De statistiske analyser er tilvejebragt med udgangspunkt i data på kommuneniveau fra Danmarks Statistik. DAMVAD har forskeradgang hos Danmarks Statistik, hvilket har givet en række muligheder for specialanalyser til opgaven.

De statistiske analyser er opdelt i tre overordnede temaer:

1. Erhvervsstruktur
2. Uddannelse
3. Arbejdsmarked

Konkrete indikatorer til hvert af de tre temaer fremgår af tabellen herunder:

Tema	Indikator
Erhvervsstruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Beskæftigelse fordelt på branche • Erhvervsspecialisering • Eksport og eksportintensitet • Iværksætteri • IKT • Produktivitet i form af værditilvækst pr. beskæftigede • Forskning, udvikling og innovation
Uddannelse	<ul style="list-style-type: none"> • Befolkningens uddannelsesniveau • Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau • Uddannelsesspecialisering • Unge under uddannelse og unge uden kompetencegivende uddannelse • Funktionelle uddannelsesregioner
Arbejdsmarked	<ul style="list-style-type: none"> • Arbejdsløshed • Indkomst • Udbud og efterspørgsel efter arbejdskraft • Demografi og fremtidigt arbejdsudbud • Til- og fraflytning af personer • Funktionel arbejdsmarkedsregion • Jobmobilitet

Grundlag for sammenligning med kommunerne

I kommunenotaterne bliver de tilvejebragte data sammenlignet med to yderligere niveauer. For alle kommunerne gælder, at de bliver sammenlignet med arbejdskraftoplandet. Desuden bliver yderkommunerne sammenlignet med gennemsnittet af alle danske yderkommuner og landkommunerne (Holstebro og Syddjurs) bliver sammenlignet med gennemsnittet af alle danske landkommuner.

Hvilke kommuner der konkret udgør sammenligningsgrundlaget fremgår af de to tabeller herunder:

Landkommuner

Odsherred Kommune	Svendborg Kommune	Aabenraa Kommune	Brønderslev Kommune
Kalundborg Kommune	Nordfyns Kommune	Herning Kommune	Frederikshavn Kommune
Guldborgsund Kommune	Haderslev Kommune	Holstebro Kommune	Rebild Kommune
Vordingborg Kommune	Billund Kommune	Syddjurs Kommune	Mariagerfjord Kommune
Assens Kommune	Sønderborg Kommune	Randers Kommune	Jammerbugt Kommune
Faaborg-Midtfyn Kommune	Esbjerg Kommune	Ikast-Brande Kommune	Hjørring Kommune
Kerteminde Kommune	Fanø Kommune	Hedensted Kommune	
Nyborg Kommune	Vejen Kommune	Viborg Kommune	

Yderkommuner

Bornholms Kommune	Tønder Kommune	Norrdjurs Kommune	Morsø Kommune
Lolland Kommune	Varde Kommune	Samsø Kommune	Thisted Kommune
Langeland Kommune	Lemvig Kommune	Ringkøbing-Skjern Kommune	Vesthimmerlands Kommune
Ærø Kommune	Struer Kommune	Skive Kommune	Læsø Kommune

Workshops

For at kvalificere grundlaget for at opstille konkrete projektforslag blev afholdt i alt tre workshops i projektet.

Workshop 1:

Diskussion af udfordringer, kompetencer og omstilling i analysens kommuner.

Deltagere: Projektets styregruppe samt særligt inviterede ressourcepersoner fra kommunerne.

Workshop 2:

Diskussion af drivkræfter for udvikling i analysens kommuner.

Deltagere: Projektets styregruppe samt særligt inviterede ressourcepersoner fra kommunerne.

Workshop 3:

Diskussion af DAMVADs oplæg til konkrete projekter inden for områderne Fødevarer, Turisme, Energi- og Fremstilling.

Deltagerne var projektets styregruppe samt inviterede ressourcepersoner i forhold til projekttemaerne fra hver kommune.